

EPISTOLA II.

AD HUGONEM S. MILITIÆ PRIOREM.

Docet qua ratione bellum spirituale sit agendum.

Dominis et amicis in Christo charissimis ac reverendissimis, HUGONI Sanctæ Militiæ priori, et omnibus qui reguntur ejus consilio, servi et amici Carthusiæ fratres, spiritualium simul et corporalium christianæ religionis hostium victoriam plenariam, et pacem per Christum Dominum nostrum.

Quoniam in revertendo, etc. *Vide ubi supra col. 598.*

EPISTOLA III.

AD INNOCENTIUM PAPAM II.

Consolatur summum pontificem adversus schismatis molestias.

Domino et patri charissimo ac reverendissimo

A apostolicæ Sedis summo pontifici INNOCENTIO, servi et filii Carthusiæ pauperes, illam quam mundus dare non potest pacem; suæque paternitatis devotam servitutum, et non necessarium licet obsequium Multas ad vestri apostolatus sacratas aures preces, etc. *Vide in Innocentio II ad an. 1143.*

EPISTOLA IV.

AD FRATRES DURBONENSES.

De supposititiis beati Hieronymi epistolis.

Amicis et fratribus in Christo dilectissimis, LAZARO Durbonensi priori, et cæteris in eadem eremo Deo famulantibus, Carthusiæ prior vocatus GUIGO, æternam a Domino salutem.

Inter cætera catholicorum virorum, etc. *Vide Patrologiæ tom. CLIII, col. 593.*

ADMONITIO

IN LIBROS SEQUENTES DE VITA ET GESTIS S. BERNARDI,

Ubi de illustri genere ejusdem.

1057-1058 I. *Vix quisquam sanctorum est, qui tot rerum suarum gestarum præcones, tamque eximios et probatos fidei scriptores habuerit, quam beatus Bernardus: cujus vitam et præclara facta tres auctores clarissimi, continuato sermone, quasi ex conducto sunt persecuti; nempe Guillelmus olim Sancti-Theoderici prope Remos abbas, sed tunc monachus Signiacensis, Ernaldus Bonæ-Vallis in agro Carnutenfi abbas, et Gaufridus ipsius Bernardi notarius; omnes quasi testes rerum oculati. His accesserunt alii post eos; Alanus episcopus Autissiodorensis, et ut alios posteriores prætermittam, Joannes Eremita, et multi alii recentiores: quos inter Philotheus, verum an fictum nomen, monachus Claræ-Vallensis, Bernardi gesta carmine cecinit.*

II. *Librum primum de Vita sancti Bernardi, vivente ipso Bernardo, sed nesciente, scriptum fuisse diserte asserit in Præfatione ejus auctor Guillelmus, pridem Sancti-Theoderici abbas, sed tunc jam monachus Signiacensis cœnobii in pago Regitestensi diœcesis Remensis, ad quod desiderio solitudinis et quietis sese contulerat, testante Burchardo abbate Balernensi in subscriptione ejusdem libri primi. Tempus Guillelmi recessus Signiacum intelligitur ex chartaceo Sancti-Theoderici libro, in quo Helinus abbas, ejus apud Sanctam-Theodericum successor, anno 1135 primum nominatur. Quo anno inchoatus sit a Guillelmo liber iste, non constat. Certe post translationem monasterii Claræ-Vallensis in capaciorem locum, novamque ædium fabricationem, ex num. 34 et 62; itemque post schismata Ecclesiæ sedata, et confutatas hæreses, ex num. 40; adeoque post annum 1140, et forte post 1145. Porro ante Bernardum obiit Guillelmus, de quo plura in tomo V, in Admonitione præfixa epistolæ ad fratres de Monte-Dei, et in Notis fustioribus ad epistolam 85.*

III. *Vitam a Guillelmo inchoatam mortuo Bernardo persecutus est secundo libro Ernaldus seu Arnoldus abbas Bonæ-Vallis, non ejus, quæ in diœcesi Vesontionensi; neque alterius, quæ in Rutinensi Ordinis Cisterciensis; sed illius, quæ est in agro Carnutenfi Nigrorum monachorum: ad quem Arnoldum extrema Bernardi epistola 310 scripta est, quidquid alii in contrarium sentiant. Vide notas fustiores ad epistolam 310. Hunc librum adortus est Ernaldus rogatu Claræ-Vallensium, qui præ modestia hanc provinciam in ipsum rejecerunt, ut in Præfatione libri secundi auctor testatur, qui opus imperfectum moriens reliquit.*

IV. *Superioribus duobus libris tres adjecit Gaufridus, non alius sine dubio quam ipsius Bernardi notarius; distinguendus utique a Gaufrido de Perona, cujus mentio in lib. iv, num. 16; itemque a Godefrido Bernardi consanguineo, et conversionis socio, postmodum priore Claræ-Vallensi, ac demum episcopo Lingonensi, qui tandem ad privatam Claræ-Vallensium vitam sese recepit, ibidemque mortuus est vi Idus Novembris anni 1164. Gaufridus vero in Præfatione trium sequentium librorum lugens scribit, post annos a sua ipsius conversione circiter tredecim, acerba morte ab se avulsum fuisse Bernardum: atque adeo Gaufridi conversio anno 1140 accidisse dicenda est. Is patria Autissiodorensis, ante suam conversionem Petri Abælardi discipulus fuit, et quidem clericus, ut patet ex libro Declamationum, cujus et ipse auctor est, num. 15: « Postremo et nos in clero fuimus. » Post conversionem Bernardi una cum Nicolao Claræ-Vallensi notarius, ac peregrinationum socius, dein Bernardo mortuo Igniaci primum, tum Claræ-Vallis post Fastredum abbas anno 1162, cui loco quadriennio circiter præfuit, ex Chronico Claræ-Vallensi apud Chiffetium: sed postmodum a suis vexatus, abbatiam dimisit anno 1165, et ad Fossam-Novam in Italia se recepit; ubi et abbas postmodum fuit, ac demum Altæ-Cumbæ, ut fusiis in eodem Chronico legitur. Ibidem quædam ejus opera recensentur, nempe opus insigne super Cantica canticorum, Vita sancti Petri archiepiscopi Tarentasiensis, et plures alii libri et sermones. Exstat apud Baronium ejusdem epistola ad Henricum cardinalem et episcopum Albanensem, atque domini papæ vicarium seu legatum, scripta de quadam nova controversia, quam reversus in Galliam comperit, scilicet « de substantia aquæ, quæ vino mista in calice offertur, an et ipsa similiter cum*

eodem vino in sanguinem Domini convertatur. » Item ejusdem est libellus contra capitula Gilleberti Porretani Pictaviensis episcopi, quem libellum post libros de Vita Bernardi cum aliis ejus Opusculis referemus. Denique scriptis etiam contra Abælardum, ut mox dicemus, et sermonem edidit de sancto Bernardo inferius edendum cum ejusdem commentariolo in Orationem dominicam. An autem Bernardi Vitam, cujus fragmento tertio loco proferemus; secundamque partem libri sexti de miraculis Bernardi, præter libros tres jam memoratos, composuerit, nunc dispiciendum.

V. Quinque libris de Vita Bernardi mox dictis subjicimus libros duos de Miraculis ejusdem: unum, a variis auctoribus scriptum; alterum, ex Magno Exordio Cisterciensi collectum, atque ex fragmentis Herberti ex monacho Claræ-Vallensi archiepiscopi Turritani in Sardinia, qui libros tres de Miraculis suorum Cisterciensis composuit, editos apud Chiffletium. Prior liber Miraculorum dividitur in tres partes: quarum prima scripta est a Philippo monacho Claræ-Vallensi ad Samsonem Remorum archiepiscopum; altera, ab aliis Claræ-Vallensibus, quibus Philippus ipse hanc curam injunxit. Ex his unus est Gaufridus, 1059-1060 tertiæ partis item scriptor in epistola ad Hermannum episcopum Constatantiensem, de miraculis scilicet, quæ a Spira usque Leodium a Bernardo facta viderat. Huic alia ejusdem argumenti succedit epistola Gaufridi monachi « magistro suo charissimo Archenfredo et utriusque capitulo fratris suis uterinis. » Hunc porro Gaufridum eundem esse, qui tres posteriores Vitæ libros scripsit, non dubito. Neque enim assentior Carolo de Visch, qui hos libros Gaufrido notario tribuit; illam vero partem libri de Miraculis Gaufrido Autissiodorensi: quem a Gaufrido notario minime distinguendum esse probat Helinandus monachus in Chronico his verbis: « Hujus Petri, scilicet Abælardi, aliquando fuerat discipulus Gaufridus Autissiodorensis, qui multo tempore fuit notarius sancti Bernardi; qui inter cætera de eodem Petro dixit: Ego mihi aliquando recolo magistrum fuisse illum, qui pretium redemptionis nostræ evacuans, nihil aliud in sacrificio Dominicæ passionis commendabat, nisi virtutis exemplum, et amoris incentivum, etc. Benedictus Deus, qui mihi simul et vobis magistrum dedit meliorem, » Bernardum, « per quem prioris redarguit ignorantiam, et insolentiam confutavit: secundum quem tria specialia in passione sua Christus nobis exhibuit, exemplum virtutis, incentivum amoris, et sacrificium redemptionis. » (Apud Bernardum tomii secundi Opusculo XI, num. 25.) « Hæc et alia multa, » addit Helinandus, « dictus Gaufridus contra Petrum magistrum suum fortiter et catholice scripsit. » Ad Gaufridum Nicolaus Claræ-Vallensis scripsit epistolam 42, pro episcopo Aletensi. Hæc de Gaufrido aliusque vitæ prioris et miraculorum scriptoribus sufficiant: de aliis scriptoribus post ipsa miracula agendum.

VI. Non est prætermittendum hoc loco, Petrum Franciscum Chiffletium, Societatis Jesu presbyterum eruditum, anno 1660 Divisione vulgasse Diatribam de illustri genere sancti Bernardi, ut ostenderet Romani Breviarii clausulam, qua sanctus Bernardus honesto loco natus dicitur, esse infra ejus dignitatem: cum illum utroque parente fuisse constet perquam nobilem. Diatribæ appendicem cum probationibus variisque monumentis adjecit. Hæc in pauca contrahere juvat.

VII. Tecelinus, Bernardi pater, « vir antiquæ et legitimæ militiæ, » id est, probatæ nobilitatis, quam equestrem vocamus, fuisse perhibetur a Guillelmo abbate, cap. 1. Huic agnomen erat Soras, id est Subruffus, a colore scilicet capillitii, in diplomate Hugonis, secundi Burgundiæ ducis pro Cabillonensi Sancti-Marcelli monasterio: cui diplomati primo loco post Rainerium Ducis dapiferum subscribitur Tecelinus ante Bernardum de Monte-Forti, Warnerium de Sumberrone, aliosque nobilissimos viros. « Guido de Acro-Monte, » testante Alberico Trium-Fontium monacho, « fuit ex parte matris frater Tesselini Sorii de Fontanis, qui fuit pater Bernardi Claræ-Vallensis abbatis; fuitque ex alia parte frater Ulrichi, sub quo fundata est abbatia Morimundi. » Guidonis nobilitas probatur ex ejus conjunctione cum Heselina domina de Malleio, » Holdoini filia, qui Holdoinus « Gaufridum Jonæ-Villæ dominum habuit fratrem. » Hæc de linea paterna.

VIII. Ad maternam quod attinet, Bernardi mater Aleth seu Alaysia, quam tertiæ Vitæ scriptor unus Elizabeth, forte librarii errore, appellat, fuit « filia Bernardi Montis-Barri domini, viri potentis et magni secundum sæculi dignitatem, et ex antiqua, sicut asserunt multi, Burgundiæ ducum generositate trahens originem, » et ex Joanne Eremita, quartæ Vitæ scriptore, discimus. In Necrologio Divisionensis monasterii Sancti-Benigni, ubi primum sepulta fuit, simpliciter laica dicitur, efferturque hoc modo ejus memoria, « Kalendis Septembris obiit Alaysia laica: » quo nomine distingui solent in illo Necrologio etiam illustres personæ a sanctimonialibus. In hunc diem incidit festum sancti Ambrosii seu Ambrosiani confessoris, teste Joanne Eremita, apud Fontanas celebrari solitum: quem nonnulli cum sancto Ambrosio Mediolanensi aristite perperam hic confundunt. Rainardus Montis-Barri dominus, Bernardi avunculus, et Alaysia germanus fuit. Tam illustre cum fuerit ex utroque parente Bernardi genus, non mirum si Guido ejus primogenitus frater « vir magnus » a Guillelmo appellatur in cap. 3; uxor ejus, « nobilis juvencula: » soror vero ejus Humbelina, « adolescentula nobilis, » quæ « cum comitatu superbo et apparatu » incedebat, ex cap. 6. Hæc ex Chiffletio. Quibus adde Galdricum, Bernardi avunculum, a Guillelmo vocari, num. 10, « potentem in sæculo, et in sæculari militiæ gloria nominatum, dominum castri in territorio Edvensi, quod Tuillium dicitur. » Et Josbertus de Firmate, quæ super Albam sita est, « vir nobilis, et secundum carnem » Bernardi « propinquus » erat, ex eodem Guillelmo num. 43. Denique Rainerius miles erat frater Godefridi, ex Priore Claræ-Vallensi episcopi Lingonensis, qui Bernardum consanguinitate attingebat. Porro Chiffletius probat sancti Bernardi paternum genus, quod a Fontanis appellationem habet, per Bartholomæum Sumberronensem (quæ familia in veterum Burgundiæ ducum regium sanguinem, enubentis filiz hæreditas affinitate transfusa est) ad nostra usque tempora propagatum fuisse. Cætera quæ de illustri Bernardi genere apud eundem Chiffletium vel minus certa, vel minus necessaria videntur, consulto præterimus: hoc tantum addito, monasterii Claræ-Vallensis stemma, quod in scuto nigro baltheum auri sive argenti, minii ductu gemino tessellatum præfert, non esse derivatum, et quidam volunt, a sancti Bernardi insigni gentilitio, sed a Campaniæ ducum familia, ex quibus Hugo Claram-Vallem fundavit; senas vero fascias ex auro et cyano dextrorsus obliquatas in margine purpureo, quod Cisterciensis Ordinis symbolum est, petitum a Burgundiæ ducum familia, quorum maxime beneficiis et auctoritate Ordo Cisterciensis fundatus est. In fine hic monemus ea quæ ansulis in consequentibus offendet ab Horstio ex codice Campensi, vel a nobis addita fuisse.